

‘n Docje met fijne tips & tricks

Pedagogische Tips & Tricks voor tijdens jouw activiteiten

Gefeliciteerd! Je gaat als docent aan de slag voor Tussen Zang en Dans. Jij gaat dus voor jouw leerlingen inspirerende creatieve activiteiten verzorgen, uiteraard voor alle leerlingen. Dit zal je ongetwijfeld lukken, maar soms stuit je op een groep waarmee het niet soepel verloopt, of op een leerling die telkens ongewenst gedrag vertoont. In dit document vind je pedagogische tips en tricks die je helpen daarmee om te gaan. Aan deze tips en tricks liggen wel een aantal basisvoorwaarden ten grondslag:

- Plezier hebben en het proces staan centraal. Ben dus flexibel als een activiteit niet helemaal loopt zoals je in je hoofd had.
- Iedere leerling wil leren en zich fijn voelen in de groep.
- Het gedrag is wat een leerling laat zien, het is niet wie diegene is. Ongewenst gedrag vraagt om aandacht, de betreffende leerling heeft waarschijnlijk een andere onderwijsbehoefte. Aan de docent de taak om deze te achterhalen.
- Benader de leerlingen positief. Jij mag ze een uitlaatklep bieden middels creatieve lessen.
- Bereid je goed voor zodat iedereen weet waar die aan toe is.

Misschien een disclaimer, maar niet minder waar: iedere groep en elk mens is anders. Gebruik de tips en tricks die jou kunnen helpen, en maak ze je eigen zodat ze voor jou in de betreffende situatie het beste werken.

Verwachtingen

Verwachtingen van de leerling

De eerste ontmoeting is ontzettend belangrijk, omdat deze de verwachtingen van de leerlingen over jou direct schetst. Een docent die bij het binnenkomen van de leerlingen nog spullen aan het klaarzetten is, maakt een minder sterke indruk dan een docent die vriendelijk lachend bij de deur staat om een hand te geven en aangeeft waar elke leerling mag gaan zitten of wat die mag doen tijdens het wachten tot iedereen er is. Door bij de deur als gastheer te fungeren maak je meteen kennis met elke leerling, je ziet ze een voor een, en je laat zien dat je er klaar voor bent om hen te ontvangen. In dit geval ben je vriendelijk dominant. Deze type leerkrachten zijn volgens onderzoek het meest succesvol.

Als je weet dat leerlingen een voor een binnendruppelen, dan kan het dus handig zijn om een beginactiviteit te hebben totdat iedereen er is. Denk bijvoorbeeld aan: een opdracht waarbij de leerlingen nadenken over hun favoriete band/zanger, een instrument dat ze zouden willen bespelen of over wat ze willen leren tijdens jouw activiteiten, etc.

Dan nog jouw activiteit. Deze vindt plaats onder schooltijd, tijdens de pauze, na schooltijd en/of bij de BSO. Vol verwachting hebben de leerlingen uitgekeken naar jouw activiteit, of ze zijn juist even helemaal klaar met die schoolse lessen. Ze willen uiteraard dat jij hen creatief losmaakt en hopen wellicht dat ze lekker aan de slag gaan. Het helpt dan ook om in het begin opdrachten aan te bieden die voor vrijwel iedereen gemakkelijk zijn. Zo kan jij je focussen op het klassenklimaat en krijgen de leerlingen het gevoel van "Yes, ik kan dit!". Oftewel je hebt een positieve start met elkaar en jouw activiteit verloopt zoals jij het graag wilt.

Verwachtingen

Verwachtingen van de docent

Aan het begin van de eerste les bespreek jij wat je verwacht van de leerlingen. Dit doe je door jouw doel gezamenlijk met de groep te delen. Je wilt samen aan het einde van de rit een toffe eindpresentatie neerzetten. Voor de sfeer tijdens deze activiteiten ben je samen verantwoordelijk. Geef hierbij aan wat jij nodig hebt als leerkracht; je spreekt bijvoorbeeld een stilteteken af (een kort klappend-ritme dat de leerlingen meeklappen kan leuk zijn, oefen dit samen in), als jij praat dan is het stil, als een leerling iets wil zeggen dan steekt die zijn hand op, etc.

Mochten er leerlingen zijn die niet aan jouw verwachtingen voldoen (en die zullen er ongetwijfeld zijn), zorg er dan voor dat je jouw verwachting uitlegt in het gedrag dat je wél wilt zien. Je zegt bijvoorbeeld: 'wil je de volgende keer even je handopsteken als je iets wilt zeggen' in plaats van 'je mag niet zomaar door mijn uitleg heen praten.'

Verwachtingen van elkaar

Uiteraard is het handig om een kennismakingsspel te doen. Zorg er hierbij voor dat het een spel is; speel bijvoorbeeld "over de streep" om kennis met elkaar te maken; 'als je van dansen houdt dan ga je over de streep, anders blijf je staan.' Tussendoor kan je vragen stellen, om elkaar persoonlijk wat beter te leren kennen.

Het eerste spel is eveneens belangrijk om de norm van jouw les te bepalen. Spreek duidelijk je verwachtingen uit tijdens het spel en handel daarnaar. De leerlingen zullen namelijk direct willen weten wie ze voor zich hebben. Benoem ook meteen wat leerlingen goed doen, zij leren dan op positieve wijze om te begrijpen welk gedrag je van hen verlangt.

Pedagogisch handelen

Jouw handelen

Je neemt een open, positieve houding aan om een positieve relatie op te bouwen, al betekent dit niet dat je vriendjes hoeft te worden. De positieve relatie is er voor de leerling om zich vrij te voelen om te leren, en voor jou om diegene aan te sturen en te corrigeren waar nodig. Als de leerling inziet dat die dankzij jouw feedback (relatie), steeds beter wordt (competentie), en uiteindelijk zelf (autonomie) een djembé ritme kan roffelen, een dans kan tonen of lied ten gehore kan brengen, dan komt die ongetwijfeld met plezier naar jouw activiteit.

Maar vaak moet een relatie eerst gevormd worden en sommige leerlingen hebben daar een paar botsingen voor nodig. Houd hierbij in je hoofd: het gedrag is wat een leerling laat zien, het is niet wie diegene is; oftewel een leerling vertoont op een moment vervelend gedrag, een leerling is niet altijd een vervelend persoon. Ongewenst gedrag komt vaak voor omdat diegene zich onveilig voelt. De betreffende leerling vraagt om aandacht en heeft waarschijnlijk een andere onderwijsbehoefte. Aan de docent de taak om deze onderwijsbehoefte indien nodig te achterhalen. Dit kan al simpel door informatie in te winnen bij de contactpersoon, en natuurlijk door met de leerling zelf te praten. De vraag “wat heb jij nodig om de les te kunnen volgen?” zorgt ervoor dat je samen stappen zet naar beter gedrag in de toekomst.

De groep

In een groep heeft elke leerling een eigen rol: de een is een leider, de ander een volger, weer de ander een grappenmaker of een verkenner om de regels te checken.

Uiteraard zal niet de gehele groep die je voor je hebt uit zichzelf honderd procent gemotiveerd zijn om aan jouw activiteit deel te nemen. Zet daarom in het begin vooral in op degene die er wel zin in hebben. Vaak is dit zo'n tachtig procent van de groep. Door hen (en het liefst de leiders) positief te benaderen, krijg je ongetwijfeld tien à vijftien procent van de twijfelaars mee. Dan houd je nog een enkeling over. Mochten zij zich dermate hard verzetten dan is het handig om samen met hen te kijken naar wat zij nodig hebben om toch met de activiteit mee te kunnen doen, of om hen misschien een andere rol aan te bieden die hen wel past, bijvoorbeeld; als jouw assistent ondersteunen tijdens de les.

Pedagogisch handelen

Structuur

Tegenwoordig hebben

we in het reguliere onderwijs te maken met diverse leerlingen die een rugzak meedragen. Wat ze ook hebben meegemaakt, of welke gedragsstoornis hen belemmert, doorgaans gedijt iedereen het beste bij een duidelijke structuur.

Het is dan ook belangrijk dat je allereerst goed voorbereid bent:

- Weet wat je van begin tot het einde gaat doen met de groep.
- Weet welk gedrag je van de leerlingen verwacht (zowel tijdens de activiteiten als tijdens wisselmomenten).

Dan is het zaak om vanaf het begin aan te sturen op jouw verwachtingen. Zelfs als een leerling enthousiast een antwoord op jouw vraag roept zonder zijn hand op te steken, dan geef je dat op een positief geformuleerde manier aan, met een uitleg daarbij, bijvoorbeeld: 'Heel fijn dat je zo goed meedoet, alleen wil je wel even je hand opsteken, dan krijgt iedereen even de kans om over het antwoord na te denken.'

Ben tijdens je les van het begin af aan consequent. Dit betekent: maak waar, wat je zegt. Wellicht ontkom je er niet aan om een leerling te waarschuwen. Besef je wel, voor veel leerkrachten is een waarschuwing het einde van gedrag, terwijl dit voor leerlingen pas het begin is. 'Als je nog een keer door mijn uitleg roept, dan ...'. Elke leerling wil weten wat er daarna gebeurt. Het is aan jou om hierin duidelijk te zijn en dus consequent te handelen, niet alleen om te laten zien wie je bent voor de ene leerling, maar voor de gehele groep. Bewaar je rust. Als je waarschuwt of handelt naar je consequentie, houd je emoties dan bij jezelf. Sowieso is het belangrijk dat je het al voor bent, dat je echt boos wordt, maar toon het ook vooral niet. Het maakt je voor de ene leerling onsympathiek als docent en voor de andere een uitdaging om je "over de flos" te helpen. Stuur dus rustig aan op de consequentie die je hebt aangegeven, en verleg je aandacht weer naar de groep waar je wel fijn mee werkt.

Peda gogisch handelen

Houd de consequenties klein. Als een leerling de activiteit verstoort en niet voldoet aan jouw verwachtingen dan kan je diegene bijvoorbeeld even op de bank laten zitten. Mocht het voor de leerling echt even niet lukken in de situatie waar jullie inzitten dan kan je diegene apart zetten (even uit de situatie halen) in de vorm van een time-out (2-5 minuten). Als dit nodig is, ga dan zelf naar de leerling toe om aan te geven dat hij weer mee kan doen, zo laat je zien dat jij de controle hebt, en bespreek vervolgens kort wat diegene nodig heeft om binnen jouw grenzen mee te doen aan de activiteit. Een time-out tussendoor is des te fijner, omdat je dan samen de les als groep weer afsluit.

Mocht een leerling echt niet binnen de groep fungeren tijdens een les, dan is het goed om dit achteraf te bespreken. Uiteraard met de leerling, dit hoeft zeker niet te voelen als nablijven of staf, maar juist als een oprecht gesprek tussen twee personen om samen te onderzoeken hoe het beter kan met elkaar in de volgende les(sen). Daarnaast is het zeker een optie om de contactpersoon of ouders te betrekken. Zo wordt de zorg die jij hebt over de situatie door een breed team gedragen en zij kunnen jou helpen met tips, of door de betreffende leerling aan te sturen.

Vergeet niet, bij verbetering van gedrag is het meteen van belang om diegene te complimenteren. Hiermee versterk je jullie relatie weer en bekrachtig jij de positieve houding.

Welke type contactpersonen heb je op de basisschool?

- School directeur
- Interne begeleider
- TSO coördinator
- Groepsleerkracht
- Cultuur coördinator

Welke type contactpersonen heb je op de BSO?

- Pedagogisch medewerker

Tot slot

Mocht je meer tips en tricks willen over consequent handelen om jouw activiteiten voor Tussen Zang en Dans soepeler te laten verlopen, verdiep je dan eens in de volgende bronnen, de podcasts vind je gewoon op Spotify, de leestips op internet en de video's zijn gratis, alleen de boeken kosten geld of vind je in de bibliotheek:

Beluister de Podcasts:

[LLEARN 1# Start van het schooljaar](#)

[LLEARN 2# Waarschuwen](#)

[LLEARN 4# Reageren op problemen in de klas](#)

Omgaan met moeilijk gedrag [Tijpcast oktober 2022](#)

Pedagogisch Tact: [Jochem en Jim](#)

Lees meer tips op het internet:

[Goed gedrag aanleren is teamsport](#)

[Wegwijzer gedragsproblemen](#)

[Functie gedragsproblemen](#)

[Explosief agressief executieve functies](#)

[Omgaan met moeilijk gedrag](#)

Lees de boeken:

Ik de leraar, van Marcel van Herpen

Ik de coach, van Marcel van Herpen

Orde Houden, van René Kneyber

Bekijk:

[Korte video over Orde Houden op Leraar24](#)

[TedX-talk Pedagogisch Tact](#)

[MasterClass Pedagogisch Tact](#)

Veel succes met
jouw activiteiten en...

heel veel plezier!

